

Obnova Spomen bolnice Gabrinovec

Milivoj Dretar
Osnovna škola „Petar Zrinski“ Jalžabet
mdretar@net.hr

Sažetak

Spomen bolnica Gabrinovec samo je jedan od više desetaka objekata u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj koji su do 1990. godine sadržavali postav vezan za revolucionarno razdoblje i Narodnooslobodilačku borbu. Nastala je na sjevernim padinama legendarne Kalničke gore, na mjestu gdje je u toku Drugog svjetskog rata (1943.-1944.) funkcionirala prava šumska bolnica namijenjena liječenju ranjenih boraca Narodnooslobodilačke vojske. Unatoč stalnoj opasnosti od neprijateljskih snaga iz obližnjih uporišta, ova bolnica za vrijeme svog rada nije bila otkrivena. Rekonstruirana je 1979. godine, no nakon 1990-ih inventar je opljačkan, drvene barake devastirane, a cijelo je područje bolnice prepušteno propadanju i zaboravu. Poslije više propalih inicijativa za obnovom te nezainteresiranosti ustanova i lokalne samouprave, vodstvo Udruge antifašističkih boraca i antifašista Ludbreg odlučilo je samostalno pristupiti obnovi Bolnice te je nakon trogodišnjih radova vraćen stari sjaj nekadašnjoj Konspirativnoj bolnici broj 1 Kalničkog partizanskog područja.

Glavne riječi: *Gabrinovec, obnova, bolnica, partizani, Kalnik, Ludbreg*

Uvod

Prostor oko Spomen bolnice Gabrinovec je manji, izdvojeni dio nekadašnjeg Spomen područja Kalnik, a nalazi se u blizini lokaliteta Tri međe na Kalniku, podno brda Kamenjak (435 m), oko 15,5 km jugozapadno od Ludbrega. Ime Gabrinovec se odnosi na manje šumsko područje uz makadamsku cestu Ludbreg - Slanje – Kamešnica, na nadmorskoj visini od oko 320 m. U blizini se nalazi više izvora pitke vode kao i izvorište Vučjeg potoka.¹

Već u ljeto 1941. godine, odmah po izbijanju ustanka protiv fašističke okupacije i NDH,² na Kalniku se okupljaju prve grupe pobunjenika pro-

¹ Radovan IVANČEV, *Kalnik – iz prirodne baštine Kalničkog gorja i prigorja*, Ogranak Matice hrvatske Koprivnica, Koprivnica, 2008., str. 5-13.

² Ustanak naroda Sjeverozapadne Hrvatske otpočeo je nakon sastanka komunističkih simpatizera u šumi kod Turčina 28. 6. 1941., usp. Josip HRNČEVIĆ, *Svjedočanstva*, Globus, Zagreb, 1984., str. 52-53, 56.

tiv ustaške vlasti koje pripremaju diverzantske akcije te su više usmjerene na političko djelovanje protiv nove vlasti te sakupljanje hrane, naoružanja i ostale opreme. Sredinom kolovoza 1941. godine na Kalnik odlaze prve oružane skupine koja prerastaju u Kalničku četu, jezgru budućeg prvog Kalničkog partizanskog odreda.³ Nakon što članovi te oružane skupine 1941./42. prezimljuju na Jasenovom brdu, a uslijed planova budućih akcija, javlja se i potreba za medicinskom skrbi ranjenih partizana. Prva takva skrb bila je organizirana u klijetima, zemunicama ili privremenim zaklonima kakva su npr. postojala u selu Ivančec i Segovina. Postavljena je i prva konspirativna bolnica „Kestenik“ na Velikom brdu kod sela Vojakovečki Osijek, no ona je svakako bila neprikladna za dužu njegu ranjenika, posebno onih težih.⁴ Razbijanjem Kalničkog partizanskog odreda krajem travnja 1942. prekinut je i razvoj partizanske sanitetske službe na Kalniku. Od dolaska drugog Kalničkog partizanskog odreda u jesen 1942. pa do sredine 1943. partizani najviše brige usmjeruju problemu nedostatka stacionara ili prikladnog mjesta za liječenje i oporavak ranjenika. Kako su Kalnik i šire područje zahvaćeni neprestanim sukobima s oružanim formacijama NDH i okupatorskih snaga, lakše ranjenike se zbrinjavalo usput, dok su se teži upućivali u partizanske bolnice u Slavoniju ili Moslavačku goru.⁵ U proljeće 1943. u šumi Stupe⁶ oformljen je šumski stacionar „5. bataljun“ ili „Borik“, bolnica poljskog tipa, a radilo se o nadstrešnicama prekrivenim šatorskim krilima i platnom i zaklonjenim granjem. Oko toga nalazilo se nekoliko šatora za smještaj zaraznih bolesnika, osoblja, straže, kuhinje i upravitelja bolnice. Najveći broj pacijenata bio je 96 što je s popratnim osobljem činilo preko 114 osoba. Kada je 21. rujna 1943. bolnica otkrivena, većina ranjenika je uspjela pobjeći, no 12 najtežih ranjenika i dvije bolničarke su uhvaćeni, zvjerski ubijeni te spaljeni zajedno s ostacima bolnice. Svi ostali ranjenici sklonili su se u tada već dovršenu bolnicu Gabrinovec, oko 2 km zračne linije sjeveroistočno od Stupa.⁷ Bolnica Gabrinovec počela se graditi u ljeto 1943. i sastojala se od dva velika bolnička paviljona (12 x 6 m) koji su mogli primiti i do 90 ranjenika, ambulante s previjalištem, kuhinje i stražarskog objekta. Svi objekti bili su izgrađeni od drvenih oblica premazanih blatom i mahovinom, prekriveni crijepom ili ter-papirom i daskama te ostakljeni. Bolnica je posjedovala i agregat za struju koji je radi zvučne izolacije smje-

³ Žarko MILIČEVIĆ, *Kalnički partizanski odred (KPO)*, TIVA, Varaždin, 2010., 44-45, 52-55.

⁴ Milivoj GLUHAK i suradnici, *32. divizija NOVJ*, Globus, Zagreb, 1988., 242-245.

⁵ *Mjesto, uloga i zadaci medicinske sestre u integriranoj zdravstvenoj zaštiti u općenarodnoj obrani* (uredila Zdravka Resnik), separat sa IV. seminara, Varaždin – Kalnik, 1980., 72.

⁶ Šuma kod istoimenog zaseoka Stupe, predio Retko Brdo, oko 2,5 km jugozapadno od lokaliteta Gabrinovec

⁷ Ž. Miličević, *KPO*, 236, i *Moja sjećanja na konspirativnu bolnicu „V. bataljon“ Kalničkog odreda*, zapis nepoznatog autora, privatna arhiva

šten u jedan od bunkera.⁸ Unatoč stalnom nedostatku sanitetskog materijala, Gabrinovec je do tada najbolje opremljena bolnica na Kalniku. Ne zna se koliko je točno ranjenika prošlo kroz Gabrinovec jer su svi dokumenti preventivno uništeni kod evakuacije, no poznato je da je funkcionirala od rujna 1943. do veljače 1944.⁹

Bolnicom je do prosinca 1943. rukovodio dr. Alojz Ronko,¹⁰ liječnik pristigao iz varaždinske bolnice. Neposredno pred veliku ofenzivu kvislinških snaga na područje slobodne „Podravske Republike“, Gabrinovec je evakuiran te su ustaše zatekli samo napuštene objekte koji su potom zapaljeni. U kasnijem razdoblju (do 1945.) prostor Gabrinovca povremeno su posjećivale partizanske snage, no nikada se više tamo nije vršila medicinska skrb.

Gabrinovec od prve rekonstrukcije do 2008.

Poslijeratnom inicijativom za osnivanje Spomen područja Kalnik, Samoupravnim sporazumom o udruživanju sredstava za financiranje rekonstrukcije objekata ratne partizanske bolnice Gabrinovec na Kalniku¹¹ bilo je predviđeno da se rekonstruiraju dvije drvene bolničke barake. Izgrađene su sljedeće, 1979. godine,¹² u sklopu Spomen područja Kalnik, a namjena im je bila trajno obilježavanje ovog povijesnog mjesta i edukacija mlađih generacija. Obje su barake bile uređene tako da podsjećaju na ratne dane kada se tu vršila ozbiljna medicinska služba. Obnovitelji su bili općine Varaždin, Novi Marof, Ludbreg, Ivanec i Čakovec.¹³ Nakon svečanog otvaranja koje je upriličeno povodom Dana boraca (4. srpnja),¹⁴ barake su zajedno s cjelokupnim muzejskim inventarom predate na upravu Bolnici za reumatske bolesti i rehabilitaciju Varaždinske Toplice. Samo četiri godina poslije, Bolnica ustupa gabrinovečku spomen bolnicu drugoj ustanovi - Zavičajnom muzeju Varaždinske Toplice o čemu svjedoči zapisnik o

⁸ Milivoj DRETAR, *Gabrinovec – tajna partizanska bolnica na Kalniku*, povijest.net/sadrzaji/hrvatska/hr-ww2/950-gabrinove.html, (preuzeto 09. 01. 2011.).

⁹ Isto kao 8.

¹⁰ Dr. Alojz Ronko (Sevnica, 1911. – ? 1983.) liječnik u 32. diviziji NOV-e, kasnije sanitetski oficir JNA.

¹¹ B. CVETKO, „Uređenje Spomen-područja Kalnik“, *Varaždinske vijesti*, 25. svibnja 1978., br. 1739., D. OVČAR, „Sporazum za Spomen-područje Kalnik“, *Vjesnik*, 17. listopada 1980, str. 7.

¹² Datum s potpisom majstora na gredi krovišta gornje barake (1979. Golubić)

¹³ Ploča s natpisom s pročelja gornje barake, otuđena nakon fotografranja, usp. *Partizanska bolnica kod Gabrinovca – Crtice hrvatske* na www.crtice-hrvatske.com/turizam_zanimljivosti_detinacije_hrvatska.p.

¹⁴ B. CVETKO, „Otvoreni objekti konspirativne bolnice“, *Varaždinske vijesti*, 5. srpnja 1979., br. 1797, str. 5-6.

primopredaji.¹⁵ Popisan je inventar koji se sastojao od 14 željeznih kreveta s posteljinom, drvenih kreveta, peći – bubnjare, ormarića s medicinskim instrumentarijem, operacijskog stola, posuđa za jelo i ostalog. Pritom je navedeno da je u međuvremenu ukradeno 34 (od 36) komada medicinskog pribora. Spomen bolnica tada je predstavljala turističku atrakciju te se vrše organizirane posjete sindikata medicinskog osoblja, učenika, izviđača. Bilo je to i mjesto gdje su se polagale svečane pionirske zakletve više generacija lubreške djece. No, još krajem 1980-ih jenjava interes za Gabrinovcem, priroda čini svoje i drvene barake počinju propadati. U 1990-im stanje se pogoršava, sav vrijedan inventar je otuđen, a barake devastirane. Pristupni put, manje partizansko groblje te obližnji izvor vode su potpuno obrasli u šumski gustiš. Prilikom nekoliko obilazaka utvrđeno je da su objekti nepovratno devastirani: polupani prozori, oštećena krovšta, podovi i zidovi, uništen spomenik „Partizanka na straži“ te otuđeno brončano poprsje, okoliš u potpunosti zapušten. Sve do 2008. godine drvene su barake čak predstavljale opasnost za slučajne posjetitelje.



Sl. 1: Pogled na bolničke barake s ceste prije obnove

¹⁵ Arhiv Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice, Zapisnik od 1. srpnja 1983.



Sl. 2: Pogled na oštećeno krovšte gornje barake



Sl. 3: Devastirana unutrašnjost gornje barake



Sl. 4: Uništen inventar donje barake (Foto: M. Dretar)

Obnova Spomen bolnice Gabrinovec

Unatoč svim naporima koje su poduzimale lokalne udruge antifašista i privatne inicijative, nije se poduzimala značajnija skrb o objektima Spomen bolnice Gabrinovec. Djelujući praktički u posljednjoj minuti, na prijedlog Milivoja Dretara, tajnika Udruge antifašističkih boraca i antifašista Ludbreg (UABA Ludbreg), Predsjedništvo iste Udruge 2007. godine donosi odluku o potrebi pokretanja obnove Konspirativne bolnice broj 1 Kalničkog partizanskog područja.¹⁶ Istu odluku prihvaća, i kao glavni zadatak preuzima, i novoformljena Komisija za spomeničku baštinu NOB-e Varaždinske županije.

Bilo je predviđeno da se pristupi izradi plana obnove u koji bi se uključila lokalna samouprava, gospodarski subjekti te članovi antifašističkih udruga Varaždinske županije. Prve procjene troškovnika obnove kretale su se 100–150.000,00 kn što u recesijskim vremenima nije bilo moguće prikupiti. UABA Ludbreg se uz potporu Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture u Varaždinu javila na natječaj za potporu projekata u kulturi Varaždinske županije, no tada nisu odobrena nikakva sredstva. Projekt obnove Konspirativne bolnice Gabrinovec 2009. (skraćenog naziva „Gabrinovec

¹⁶ Arhiv UABA Ludbreg, Zapisnici sjednica Predsjedništva od 2007-2009.

2009“)¹⁷ predviđao je cjelokupnu sanaciju objekata, uređenje okoliša i obnovu memorijalno-edukativnog postava. Projekt je podijeljen na tri faze obnove. U prvoj fazi pristupilo se uređenju prilaznog puta i pristupa barakama, sanaciji klizišta, čišćenju okoliša te glavnim krovopokrivačkim radovima. Druga faza obuhvaćala je tesarske poslove, obnovu stolarije, ostakljivanje prozora, limarske poslove i premazivanje vanjskih zidova baraka zaštitnim sredstvom. Treća faza je finalna – obnova spomenika „Partizanka na straži“, unutarnje uređenje baraka, uređenje memorijalno-edukativnog postava, izgradnja priručne prostorije (šupe).

Obnova je započela radnom akcijom 20. lipnja 2008., uoči Dana anti-fašističke borbe, u kojoj je sudjelovalo 16 ludbreških antifašista.¹⁸ Od tada pa do svečanog predstavljanja obnovljene Spomen bolnice Gabrinovec, u radovima na obnovi je sudjelovalo više od 30 osoba koje su svojim dobrovoljnim radom pomogle u izvršenju konačnog zadatka. U toku radova počela su se prikupljati potrebna financijska sredstva, a najveći dio su osigurali: Varaždinska županija, Grad Ludbreg, Općina Martijanec, antifašističke udruge i ludbreške tvrtke. Glavni dio tereta radova, nabavke sredstava i materijala te promidžbe su podnijeli članovi UABA Ludbreg. Iako se pokušao vratiti stopostotni izgled Spomen bolnice, to nije bilo moguće radi nepotpune i zaista oskudne dokumentacije. S druge strane, početna nezainteresiranost svih institucija nalagala je da se, osim same obnove, cjelokupnom projektu pristupi drukčije jer ciljevi rekonstrukcije iz 1970-ih i 2009.-2010. više nisu bili identični. Intervencijama u izgledu šumskog pokrova od strane Hrvatskih šuma, degradirana je i prvotna prirodna šumska kulisa spomen područja. Velik problem je predstavljao nedostatak aktivnog prostora za veće grupe posjetitelja pa se pristupilo dogradnji poluotvorenog natkrivenog prostora u skladu s gabaritima manje barake. Radove su povremeno nadgledali Spomenka Vlahović, ravnateljica Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice koja je sugerirala rješenja nekih problema, te predstavnici Hrvatskih šuma. Lokalitet je pregledan i od strane predstavničke Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture u Varaždinu.

¹⁷ Arhiv UABA Ludbreg, Projekt „Gabrinovec 2009“, vezano za natječaj objavljen u Varaždin News, br. 79.

¹⁸ Arhiv UABA Ludbreg, Zapisnik sjednice Predsjedništva od 21. 7. 2008.



Sl. 5: Prva radna akcija Ludbrežana u lipnju 2008.



Sl. 6: Rekonstrukcija krovišta barake (Foto: M. Dretar)



Sl. 7: Obnova uništenih zidova donje barake



Sl. 8: Premazivanje unutrašnjih zidova

Potpuno su obnovljena krovišta, podovi i zidovi dviju drvenih baraka, te su nadograđeni natkriven prostor i ostava kod gornje barake. Popravlje-

na su sva vrata i prozori, sanirana postojeća oštećenja stolarije te sve pre-mazano zaštitnim sredstvom. Između dva nivoa s barakama oformljene su stepenice. Postavljeno je i spomen–obilježje. Obje barake su iznova namještene – donja (veća) baraka s autentičnim izgledom šumske bolnice, a dvije sobice gornje (manje) barake većinom služe za okupljanja, sastanke i edukaciju. Inventar su darovali Crveni križ, Specijalna bolnica u Klenovniku i simpatizeri Udruge antifašista. Uz sve navedene radove, vrijedni antifašisti su u potpunosti uredili cjelokupni okoliš baraka uključujući i dva manja izdvojena lokaliteta: šumski izvor vode i partizansko groblje. To groblje se nalazi u maloj šumskoj dolini, oko 200 m sjeverno od baraka. Tu je navodno pokopano 7-10 bolesnika.¹⁹ Oko baraka je zasađeno drveće, ukrasno grmlje i cvijeće, stazice su posute šljunkom te su postavljene klupe. Na kraju UABA Ludbreg je primila više pohvala i priznanja za svoj doprinos obnovi.

Planovi za budućnost

Prilikom predstavljanja obnovljene Spomen bolnice Gabrinovec (25. lipnja 2011.)²⁰ koje se poklopilo s obilježavanjem 70. godišnjice od izbijanja Drugog svjetskog rata i antifašističke borbe u Hrvatskoj, najavljeno je da će Gabrinovec moći posjetiti i koristiti svi dobronamjerni i zainteresirani posjetitelji. To bi doprinijelo turističkoj ponudi Ludbrega, Kalnika i Varaždinske županije, ali i osiguralo potencijalno određena školskih ekskurzija i terenskih nastava. Gabrinovec je mjesto koje može dobro povezati nastavne sadržaje iz Povijesti, Geografije, Likovne kulture, Prirode, Tjelesne i zdravstvene kulture, Ekologije. Tu je i više udruga izviđača, planinara, ekologa, sportaša, likovnjaka kojima bi Gabrinovec predstavljao nezaobilaznu stavku u godišnjim programima. Potrebno je osmisliti cjelogodišnji program te osigurati stalna sredstva za održavanje objekata. Od zadaća postavljenih u Projektu, jedino što nije ostvareno je obnova spomenika „Partizanka na straži“.²¹ Brončano poprsje je otuđeno poslije 2000. godine, a ostaci spomenika su potpuno uništeni. Počinitelji tog vandalizma do sada nisu pronađeni. Za potpuniju funkciju Gabrinovca, trebalo bi u budućnosti još poraditi na turističkoj promidžbi: postavljanje turističkih smjerkaza, izrada prospekata, turističkih karata, suvenira, trasiranje planirane planinarske staze „Tragom kalničkih partizana“, veći medijski angažman.

¹⁹ Među pokopanima na partizanskom groblju poimenično se spominju: Dragica Kancijan, Franjo Ivić, Đuka Kemec i Josip Rusek. Poslije rata neki su posmrtni ostaci premješteni na druge lokacije. Groblje je danas uređeno i primjereno označeno.

²⁰ usp. *Partizanska bolnica na Kalniku* na regionalni.com/zivot/ljudi/5416-partizanska-bolnica-na-kalniku

²¹ Autor tog spomenika je nepoznat što otežava rekonstrukciju biste.

Neophodno je i stalno održavanje pristupnih putova Slanje – Kamešnica i Ludbreški Ivanec – Gabrinovec. Spomen bolnica ima svoju budućnost - već u toku obnove, ovaj je lokalitet obišlo više stotina slučajnih prolaznika, a nakon otvorenja sve je više upita.



Sl. 9: Okoliš Spomen bolnice (foto: D. Skupnjak)



Sl. 10: Obnovljeni muzejski postav (foto: M. Dretar)

Zaključak

Autor je prikazao projekt obnove partizanske Spomen bolnice Gabrinovec na Kalniku s posebnim osvrtom na povijest tog lokaliteta. Primjer obnove Spomen bolnice Gabrinovec ukazuje što se može postići uz mnogo dobre volje i osobnog truda. Od devastiranih baraka, potpuno uništenog inventara, zapuštenog okoliša, poslije obnove, u punom su se sjaju ukazale dvije bolničke drvenjare s novim edukativno-memorijalnim postavom, a cjelokupni je okoliš uređen kao skladni park. Obnova se rukovodila temeljem dva osnovna načela: da se Bolnica uredi u što izvornijem obliku te da se prostor prilagodi suvremenim potrebama ciljanih skupina posjetitelja. Spomen bolnica Gabrinovec je prvi objekt obnovljen na taj način u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Nažalost, poslije deponiranja muzejskih postava vezanih za NOB-u u Gradskom muzeju Varaždin te Bazi 1, Gabrinovec je (p)ostao jedini objekt s obnovljenim muzejskim postavom s tematikom NOB-e u Varaždinskoj županiji i šire. Ludbreški antifašisti, nositelji projekta obnove, zaista su odradili veliki posao. Obnovljeni objekt Bolnice u budućnosti će predstavljati izvrsnu nadopunu turističkoj ponudi Varaždinske županije.

Summary

The Reconstruction of the Gabrinovec Memorial Hospital

Gabrinovec Memorial Hospital is a historical site in the northern part of Kalnik Mountain. During the Second World War and great battles in North-west Croatia, Kalnik was well known as the partisan's fortress that had never been completely conquered by Nazi or Ustashi forces. Gabrinovec was built in a beech forest in summer 1943 and existed until February 1944. In this period the Hospital accommodated few hundreds of injured and wounded partisans and this was the only solid object that provided medical help. In February 1944 Hospital was abandoned and then destroyed. Then, in 1979, as a part of Kalnik Memorial Site Agreement, two wooden objects were reconstructed and presented to the public with original hospital inventory that was in use during the War. It had become a very popular place to visit, but after 1990 Gabrinovec was demolished and forgotten. In 2008, the Antifascist Society in Ludbreg began with the Reconstruction Project, and during the following 3 years, the members of the Society, with a little help by local government and others, managed to reconstruct the Memorial Hospital and opened a new memorial and educational exhibition. Great efforts were made to preserve site this local historical site for future generations. Gabrinovec is open for all guests in hope that this will complete the touristic offer of Ludbreg and Varaždin County.

Key words: *Gabrinovec, reconstruction, Memorial Hospital, partisans, Kalnik, Ludbreg*

DRUŠTVO POVJESNIČARA GRADA VARAŽDINA
I VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

UDK 94(497.5-37Varaždin)
ISSN 1848-0837

**HISTORIA VARASDIENSIS
ČASOPIS ZA VARAŽDINSKU
POVJESNICU**

2



VARAŽDIN, 2012.

Nakladnik / Publisher

Društvo povjesničara grada Varaždina i Varaždinske županije

Za nakladnika / For the Publisher

Spomenka Težak

Uredništvo / Editor's board

Sonja Poljak (Ivanec)	Magdalena Lončarić (Varaždin)
Vladimir Huzjan (Varaždin)	Ivan Obadić (Zagreb)
Suzana Jagić (Ivanec)	Spomenka Težak (Varaždin)
Ivančica Jež (Ludbreg)	Hrvoje Petrić (Zagreb)
Siniša Krznar (Zagreb)	Kruno Sudec (Varaždin)

Kontakti Uredništva / Editor's office

Franjevački trg 6, 42 000 Varaždin; tel/fax. 042/658 762;
e-mail: historiavarasdiensis@gmail.com

Glavni i odgovorni urednici / Editors in Chief

dr. sc. Hrvoje Petrić, MSc Ivan Obadić

Savjet časopisa / Journal's council board

dr. sc. Juraj Belaj (Zagreb), dr. sc. Neven Budak (Zagreb), dr. sc. Dragutin Feletar (Koprivnica), mr. sc. Ernest Fišer (Varaždin), PhD Zoltán Gózszy (Pečuh), dr. sc. Željko Holjevac (Zagreb), Siniša Horvat, prof. (Varaždin), dr. sc. Andrej Hozjan (Maribor), Damir Hrelja, prof. (Varaždin), dr. sc. Mira Kolar-Dimitrijević (Zagreb), Miroslav Klemm, prof. (Varaždin), dr. sc. Nevenka Krklec (Varaždin), dr. sc. Mirjana Matijević-Sokol (Zagreb), dr. sc. Janko Pavetić (Varaždin), prof. emeritus Franjo Ruža (Varaždin), akademik Franjo Šanjek (Zagreb), Marina Šimek, prof. (Varaždin), mr. sc. Eduard Vargović (Varaždin), PhD Leopold Toifl (Graz)

Grafički urednik / Graphic editor

Kruno Sudec

**Urednik na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske "Hrčak"/
Journal editor at "Hrčak" - The Portal of scientific journals of Croatia**

Dejan Zadro

Naklada / Copies

300

Priprema i tisak / Layout and Print

Tiskara Zelina d. d. - Sv. Ivan Zelina

Časopis izlazi jednom godišnje. Cijena primjerka iznosi 100 kuna.

Časopis se objavljuje novčanom potporom Grada Varaždina,
Bernarde Nova d. o. o. i TMT Čakovec

Korice: Freska s prizorom dvanaestogodišnjeg Isusa koji raspravlja s pismoznancima u hramu. Južni zid svetišta crkve sv. Marije u Lepoglavi. Ivan Ranger, oko 1742. godine.

Fotografija freske i likovni koncept korica: Kruno Sudec

Priprema korica za tisak: Studio Fotak